

Vaihtoehtoinen
riidanratkaisu teollis-
ja tekijänoikeuksia
koskevissa riita-asioissa

Välitysmenettely

keskittyminen

yrittäjän kannalta

tärkeisiin seikkoihin

Sisällys

3 Perusasioita

Mitä vaihtoehtoinen riidanratkaisu tarkoittaa?
Entä välitysmenettely?

4 Miksi välitystä ja muita vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä kannattaa käyttää teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien riitojen ratkaisemiseen?

6 Mitä hyötyä välitysmenettelystä on?

8 Kymmenen syytä, miksi teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva riita voi soveltua ratkaistavaksi välitysmenettelyssä

10 Mitkä ovat välitysmenettelyn tyypilliset vaiheet?

12 Sanasto

14 Lisätietoja

Perusasioita

■ Mitä vaihtoehtoinen riidanratkaisu tarkoittaa?

Vaihtoehtoinen riidanratkaisu (Alternative Dispute Resolution, ADR) tarkoittaa prosessia, jossa riidan osapuolet pyrkivät pääsemään sopimukseen puolueettoman kolmannen osapuolen avulla ilman perinteistä oikeudenkäyntiä. Vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen päätyypit ovat välitysmenettely ja välimiesmenettely. Lisäksi käytössä on muita vaihtoehtoisen riidanratkaisun tekniikoita, kuten sovittelu, asiantuntijapäätös tai varhaisessa vaiheessa tehtävä puolueeton arviointi.

■ Entä välitysmenettely?

Välitysmenettely (mediation) on yksi parhaiten tunnetuista vaihtoehtoisen riidanratkaisun menetelmistä, ja sitä käytetään laajasti ja menestyksekkäästi kaikenlaisten riita-asioiden ratkaisuun.

Välitys on jäsennelty menettely, jossa vähintään kaksi riidan osapuolta pyrkii vapaaehtoisesti välittäjän avustuksella pääsemään sovintoon riidan ratkaisemisesta.

Miksi välitystä ja muita vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä kannattaa käyttää teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien riitojen ratkaisemiseen?

Teollisoikeudet, kuten tavaramerkit, mallit japatentit sekä tekijänoikeudet, ovat tärkeää liikeomaisuutta. Kuten muunkin liikeomaisuuden kohdalla, teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä riitoja voi syntyä, kun yritykset loukkaavat teollis- ja tekijänoikeuksiasi tai kun ne uskovat yrityksesi loukkaavan niiden oikeuksia.

Riita-asiat voivat johtaa aikaa vieviin, ennakoimattomiin ja kalliisiin teollis- ja tekijänoikeuksia koskeviin oikeudenkäynteihin. Kustannuksia aiheutuu paitsi oikeudenkäynneistä aiheutuvista hallinto- ja asiantuntijakuluista, myös käynnissä olevien oikeudenkäyntien

hoitamiseen käytetystä arvokkaasta ajasta, joka voitaisiin käyttää tuottavaan yritystoimintaan. Lisäksi teollis- ja tekijänoikeudet ovat erityisen alttiita rajat ylittävälle riidoille, jotka edellyttävät globaaleja ratkaisuja, ja perinteiset oikeudenkäynnit kannustavat oikeustaisteluihin useilla rintamilla.

Välitys ja muut vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot voivat tehostaa ratkaisuprosessia. Lisäksi vaihtoehtoinen riidanratkaisu tarjoaa kustannustehokkaan ja räätälöidyn riidanratkaisumekanismiin, jossa keskitytään asianosaisten tarpeisiin.

Välitysmenettelyn ja muiden vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen avulla yritykset voivat keskittyä todellisiin liiketoimintaetuihinsa löytääkseen niille toimivia globaaleja ratkaisuja.

Mitä hyötyä välitysmenettelystä on?

Vapaaehtoinen

Välitys on **vapaaehtoinen menettely**, jossa välittäjä auttaa osapuolia pääsemään vapaaehtoiseen, molempia osapuolia hyödyttävään ratkaisuun. Osapuolilla on täysi määräysvalta koko menettelyn ajan, ja ne voivat milloin tahansa luopua vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta, **kuitenkaan rajoittamatta** muita meneillään olevia tai tulevia mahdollisia menettelyjä.

Luottamuksellinen

Välitys tarjoaa **puolueettoman ja luottamuksellisen ympäristön**, jossa osapuolet voivat keskustella avoimesti näkemyksistään riidan taustalla olevasta asiasta. Tämän lähestymistavan ansiosta osapuolet voivat keskittyä ideoimaan riidan ratkaisua ilman huolta julkisuudesta, mikä on tärkeää tapauksissa, joissa kaupallinen **maine** ja liikesalaisuudet ovat vaakalaudalla.

Kaikki vaihtoehtoiset riidanratkaisumekanismit tarjoavat selkeitä etuja riidan osapuolille, eikä välitys ole poikkeus.

Keskittyminen liiketoimintaetuihin

Välitysmenettelyssä voidaan käsitellä osapuolten **laajempia liiketoiminnan tavoitteita** ja ratkaista muita osapuolten välisiä olemassa olevia tai kehittyviä ristiriitoja, joita ei olisi voitu ratkaista tietyn tapauksen tuomioistuinkäsittelyssä, koska ne eivät yksinkertaisesti sisältyisi kyseiseen käsittelyyn.

Välityksen ansiosta osapuolet saavat paremman käsityksen liiketoiminnastaan ja saavat **kaikkia osapuolia hyödyttäviä ratkaisuja**.

Kustannustehokas

Välityksen avulla osapuolet voivat ratkaista monenlaisia riita-asioita **yhellä menettelyllä**, jolloin vältetään oikeudenkäyntien kustannukset ja monimutkaisuus. Lisäksi **lyhyempi ajanjakso**, jossa löydetään molempia osapuolia tyydyttävä ratkaisu, vähentää merkittävästi riidanratkaisun kustannuksia.

Joustava ja osapuolten hallinnoima

Osapuolilla on **yhtäläinen sananvalta** menettelyssä, ja he itse (ei välittäjä) **päyttävät sovinnon ehdoista**, mikä tukee **ennakoitavuutta**. Osapuolet ovat yleisesti ottaen tyytyväisempiä itse ehdottamiinsa ratkaisuihin kuin ulkopuolisen päätöksentekijän määräämään lopputulokseen.

Joustavuus tekee välitysmenettelystä **nopean vaihtoehdon**. Menettelyn nopeus määräytyy osapuolten toiveiden mukaan, ja se vie yleensä vähemmän aikaa.

Kymmenen syytä, miksi teollis- ja

tekijänoikeuksia koskeva riita voi soveltua

ratkaistavaksi välitysmenettelyssä

1 Riita-asia on edelleen varhaisessa vaiheessa

Välitys voi olla erityisen tehokasta, jos sitä harkitaan **mahdollisimman varhaisessa vaiheessa**.

Välitys voi kuitenkin osoittautua parhaimmaksi ratkaisuksi myös silloin, kun riita-asia on edennyt pitkälle, sillä osapuolet saattavat haluta välttää lisäresurssien, -ajan ja -ponnistelujen käyttämistä tuomioistuimenmenettelyihin tai muihin kontradiktoriin menettelyihin.

2 Riita-asia on monimutkainen tai koskee useita lainkäyttöalueita

Tilanne on tällainen, jos:

- kaksi tai useampi osapuolista ovat **erimaista**.
- samojen osapuolten välillä on **useita ristiriitoja**
- riita-asia koskee **useita teollis- ja tekijänoikeuksia** (kuten EU-tavaramerkit, kansalliset tavaramerkit, rekisteröidyt tai rekisteröimättömät mallit, tekijänoikeudet, patentit jne.)
- asian käsittelyyn tarvitaan **kolmansia osapuolia** (eli osapuolia, jotka eivät ole osallisia alkuperäisessä riita-asiasa).

3 Tuomioistuimen päätöstä riita-asiasa olisi vaikea panna täytäntöön

Välitys voi olla tarkoituksenmukaista myös tapauksissa, joissa toimivaltaisen viranomaisen tekemän päätöksen **täytäntöönpano on haasteellista**.

Tämä on olennaista tapauksissa, joissa ei ole riittävästi varoja tai resursseja tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanemiseksi tai joissa täytäntöönpano on mahdollisesti toteutettava vieraalla lainkäyttöalueella (esimerkiksi EU:n ulkopuolella).

4 Toisella osapuolella ja yritykselläsi on tai voi olla rinnakkaiset teollis- ja tekijänoikeudet riita-asiasa

Välitys on tarkoituksenmukaista myös tapauksissa, joissa osapuolten teollis- ja tekijänoikeudet **ovat jo olleet olemassa rinnakkain tai voisivat olla olemassa rinnakkain**. Tämä voi olla mahdollista, jos riidan osapuolet ovat kiinnostuneita eri liiketoiminta-alueista tai maantieteellisistä alueista.

5 Räättälöity lähestymistapa on olennaisen tärkeä

Välitys on tarkoituksenmukaista silloin, kun riidan emotionaaliset ja henkilökohtaiset näkökohdat **edellyttävät räättälöityä ja joustavaa lähestymistapaa**.

Välitys voi olla hyödyllistä esimerkiksi tapauksissa, joihin liittyy **perheyriityksiä tai entisiä liikekumppaneita**. Tällaisissa tapauksissa kokenut välittäjä voi ohjata osapuolia neutraalisti etsimään ratkaisuja, jotka ovat joustavia ja hyödyllisiä kaikille osapuolille.

6 Yritykselläsi ja riidan toisella osapuolella on yhteistä liiketoimintaa tai haluatte luoda sellaista tulevaisuudessa

Jos olet kiinnostunut **säilyttämään olemassa olevan liiketoimintasuhteen** tai luomaan uuden liiketoimintasuhteen, välitys on erittäin sopiva riitojenratkaisumeکانismi.

7 Luottamuksellisuus on tärkeää

Luottamuksellisuus on välitysprosessin kulmakivi. Toisin kuin oikeudenkäynnissä, kaikki välitysmenettelyyn liittyvät tiedot, kuten välityspyyntö, osapuolten väliset keskustelut ja välitysmenettelyn tulokset, kuuluvat **ehdottoman luottamuksellisuuden** piiriin, eikä niitä voida käyttää tuomioistuimessa, välimiesmenettelyssä tai muussa muodollisessa menettelyssä, elleivät osapuolet toisin sovi.

8 Haluat säilyttää yrityksesi maineen

Välitys on kätevä riitojenratkaisumeکانismi, jonka avulla voidaan **suojella mainetta** välttämällä julkisia ja avoimia kiistoja, tarpeettomia jännitteitä liikekumppaneiden, kilpailijoiden, viranomaisten jne. kanssa.

9 Osapuolten välillä on kielimuuri

Välitysmenettely on perinteistä oikeudenkäyntiä **joustavampi** menettelyn aikana käytettyjen **kielten** suhteen. Muodollisissa vastakkainasettelua sisältävissä menettelyissä tietyn kielen käyttö määräytyy yleensä tiukkojen menettelysääntöjen mukaan. Välitysmenettelyssä voidaan kuitenkin sopia menettelyn aikana käytettävästä yhteisestä kielestä osapuolten kesken. Välittäjä voi myös keskustella kummankin osapuolen kanssa näiden omalla kielellä.

10 Riita halutaan ratkaista nopeasti

Välitys voi **säästää aikaa** niin paljon kuin osapuolet haluavat, koska ne itse hallitsevat menettelyä.

Mitkä ovat välitysmenettelyn tyypilliset vaiheet?

Osapuolet tai niiden lailliset edustajat **esittävät välityspyynnön** asiaankuuluvaan vaihtoehtoiseen riidanratkaisukeskukseen tai välitysmenettelykeskukseen sovellettavien erityisten sääntöjen mukaisesti, asiaankuuluvaan vaihtoehtoista riidanratkaisua koskevan lainsäädännön nojalla. Molempien osapuolten on yksiselitteisesti pyydettävä välitysmenettelyä, jotta se voidaan aloittaa.

Osapuolet voivat valita välittäjän vaihtoehtoiseen riidanratkaisun keskuksen tai välitysmenettelykeskuksen tarjoamasta välittäjien luettelosta sen mukaisesti, kuka **soveltuu parhaiten** heidän riita-asiansa käsitteilyyn. Useimmat osapuolet käyttävät valintaperusteina välittäjän puhumaa kieltä, kokemusta ja saatavuutta.

Välittäjä muun muassa kysyy osapuolilta, haluavatko ne hoitaa välitysmenettelyn lähitaamisissa vai verkossa, ehdottaa mahdollisia päivämääriä menettelyä varten, tarkistaa, kuka osallistuu menettelyyn kunkin osapuolen puolesta, pyytää välityssopimukseen allekirjoitukset ja asettaa ajan, johon mennessä asiasta on saatava yhteenveto.

Välittäjä voi myös **ottaa yhteyttä osapuoliin** tai heidän edustajiinsa henkilökohtaisesti alustavaa tapaamista varten, jossa selitetään välitysmenettelyn kulku, selvitetään asioita ja vastataan kysymyksiin.

4

Välitysisntunto

Vaikka välitykselle on ominaista sen joustavuus, tyypillinen menettely sisältää seuraavat **vaiheet**:

- **Avaus**

Välittäjä esittelee istunnon yksityiskohtat, kun osapuolet ja heidän edustajansa kokoontuvat ensimmäistä kertaa osallistumaan välitysmenettelyyn. Osapuolia pyydetään yleensä esittämään avauslausunto, jossa ne esittävät yhteenvedon kannoistaan, ja välittäjän avustuksella osapuolet laativat luettelon keskusteltavista kysymyksistä.

- **Tutkiminen ja neuvottelu**

Tutkimiseen kuuluu useita tapaamisia, ja välittäjä voi päättää pitää vuorotellen yksityisiä tapaamisia kunkin osapuolen kanssa erikseen sekä ajoittaisia yhteisiä tapaamisia molempien osapuolten kanssa.

Neuvottelut ja keskustelut alkavat, kun osapuolet ovat valmiita siirtymään laajoista ideoista konkreettisiin sovintoehdoin. Tässä vaiheessa määritetään **mahdollisen sopimuksen** keskeiset osat.

- **Päätelmät**

Välitysmenettelyllä voi olla seuraavat kaksi mahdollista lopputulosta:

- > **Asiassa päästään sovintoon:** Sopimusten on tyydytettävä molempia osapuolia, molempien on hyväksyttävä ne ja niiden on oltava pysyviä. Osapuolet laativat ja allekirjoittavat sovintosopimuksen.
- > **Sovintosopimukseen ei päästä:** Tässä tapauksessa osapuolet voivat valita toisen vaihtoehdoisen riidanratkaisumenettelyn tai jatkaa muodollista menettelyä tai tuomioistuimenmenettelyä.

Sanasto

Nimike	Määritelmä
Asiantuntijapäätös	Kiistan osapuolet voivat nimetä riippumattoman asiantuntijan antamaan sitovan tai ei-sitovan oikeudellisen, kaupallisen tai teknisen lausunnon käsiteltävästä asiasta.
Edustaja	Oikeusalan ammattilainen, jolla on kansallisen lainsäädännön mukaan oikeus edustaa osapuolta oikeudenkäynnissä.
Neuvottelu	Neuvottelu on vaihtoehtoisen riidanratkaisun yksinkertaisin ja epämuodollisin muoto, jossa ratkaistaan kahden tai useamman osapuolen väliset kiistat suoraan tai niiden laillisten edustajien välityksellä ilman puolueettoman kolmannen osapuolen väliintuloa. Sen sijaan ilmaisulla ”avustettu neuvottelu” tarkoitetaan menettelyä, jossa neuvotteluissa on apuna puolueeton taho tai teknologia, jonka avulla osapuolet voivat neuvotella tavallista suotuisammassa ympäristössä sopimukseen pääsemiseksi.
Osapuoli/osapuolet	Osapuoli on henkilö tai yhteisö, joka on suoraan osallisena kiistassa (eli inter partes -menettely teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa). Vaihtoehtoisessa riidanratkaisumenettelyssä siihen osapuolena osallistuvan henkilön tai yhteisön suostumus on tarpeen kiistan ratkaisemiseksi.
Puolueeton henkilö	Kolmas henkilö, joka johtaa ja hallinnoi vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyä. Kunkin prosessin puolueettomana tahona on tavallisesti jokin seuraavista: <ul style="list-style-type: none"> • välittäjä • sovittelija • välimies • arvioija • asiantuntija
Sovintoratkaisu	Riita-asian osapuolten välillä aikaansaatu sovinnollinen ratkaisu, joka voi olla joko oikeudellinen ratkaisu tai tuomioistuimen ulkopuolinen ratkaisu, ja jossa voi olla osallisena puolueeton kolmas osapuoli.
Sovintosopimus	Välitysmenettelyn tuloksena tehty kirjallinen sopimus, jonka tarkoituksena on ratkaista kaupallinen kiista ja jossa esitetään osapuolten sopimat ehdot. Välityksessä tehdyt sovintosopimukset ovat luonteeltaan sovinnollisia. Kaikkien osapuolten on allekirjoitettava sovintosopimus, jotta niiden keskinäinen suostumus ja ehtojen hyväksyminen voidaan osoittaa.

Sanasto

Nimike	Määritelmä
Sovittelu	Menettely, jossa sovittelija, yleensä asian käsittelijä ⁽¹⁾ , ehdottaa osapuolille mahdollisia ratkaisuja näiden kiistaan, jotta osapuolten erimielisyyksistä päästäisiin sovintoratkaisuun. Osapuolet keskustelevat ja neuvottelevat näistä ehdotuksista ja hienosäätävät niitä. Menettely on vapaaehtoinen, ja osapuolet tekevät päätökset.
Vaihtoehtoinen riidanratkaisu	Mikä tahansa kiistan osapuolten sopima keino tai menettely, jonka tarkoituksena on saada puolueettoman kolmannen osapuolen avustuksella ratkaisu aikaan turvautumatta perinteiseen oikeudenkäyntiin. Vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen päätyypit ovat välitysmenettely ja väl miesmenettely. Lisäksi käytössä on muita vaihtoehtoisten riidanratkaisun tekniikoita, kuten sovittelu, asiantuntijapäätös tai varhaisessa vaiheessa tehtävä puolueeton arviointi.
Vaihtoehtoisen riidanratkaisun tarjoaja	Mikä tahansa julkinen tai yksityinen elin, joka johtaa tai hallinnoi riidanratkaisumenettelyä, jonka toteuttaa mitä tahansa nimikettä tai ammattia edustava puolueeton kolmas osapuoli, joka tarjoaa kyseisen elimen avulla palvelua osapuolten auttamiseksi kiistojen sovinnollisissa ratkaisemisissa. Jokaisessa EU:n jäsenvaltiossa on useita vaihtoehtoisen riidanratkaisun tarjoajia, jotka tarjoavat palvelujaan kansallisella ja/tai kansainvälisellä tasolla. Palveluntarjoajat voivat olla erikoistuneita eri aloihin (esim. kauppaan, siviilialalle, ja/tai eri toimialoille) sekä tiettyihin vaihtoehtoisen riidanratkaisun tyyppeihin, joista yleisimpiä ovat välitysmenettely ja väl miesmenettely.
Väl miesmenettely	Menettely, jossa kiista saatetaan osapuolten suostumuksella käsiteltäväksi yhdelle tai useammalle väl miehelle, jotka tekevät kiistasta sitovan päätöksen, jota ei voi riitauttaa. Osapuolet nimeävät väl miehen tai väl miehet yhteisymmärryksessä. Kansalliset tuomioistuimet panevat kansainväliset välitystuomiot täytäntöön New Yorkin yleissopimuksen nojalla.
Välittäjä	Kolmas henkilö, jota pyydetään välittämään eli auttamaan osapuolia pääsemään sopimukseen tehokkaalla, puolueettomalla ja pätevällä tavalla riippumatta kyseisen kolmannen henkilön nimikkeestä tai ammatista asianomaisessa EU:n jäsenvaltiossa ja tavasta, jolla kolmas henkilö on nimetty tai pyydetty hoitamaan välitystä.
Välitysmenettely	Jäsennely menettely, jossa vähintään kaksi riita-asian osapuolta pyrkii itse vapaaehtoisesti saamaan kiistansa ratkaisemiseksi aikaan sopimuksen välittäjän avustuksella. Menettely on vapaaehtoinen, ja osapuolet tekevät päätökset.
Varhaisessa vaiheessa tehtävä puolueeton arviointi	Kiistan osapuolet voivat nimetä puolueettoman ja riippumattoman henkilön (arvioijan), joka esittää näkemyksensä kiistan perusteista. Varhaisessa vaiheessa tehtävä puolueeton arviointi varmistaa osapuolten oikeudellisen aseman ja väitteiden varhaisen arvioinnin.

⁽¹⁾ Riita-asian käsittelijä voi toimia erilaisissa rooleissa eri menettelyissä. Hän voi olla esimerkiksi päätöksen tekijä tavaramerkkiväitettä tai mitätöntiä koskevassa asiassa, esittelijä tavaramerkkiväitettä koskevassa asiassa, tuomari jne.

Lisätietoja

Tässä esitteessä annetut tiedot on tarkoitettu ainoastaan lisäämään tietoisuutta välitysmenetelmästä. Teollis- ja tekijänoikeusvirastot kannustavat teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien riitojen sovinnolliseen ratkaisemiseen ja voivat kertoa lisää käytettävissä olevista riidanratkaisuvaihtoehdoista.

European Union Intellectual Property Office

Avenida de Europa, 4
03008 Alicante,
Spain

+34 965139100

euipo.europa.eu

MediationCentre-Info@
euipo.europa.eu

European Union Intellectual Property Network

euipn.org

Ideas powered for business

business.ideaspowered.eu

Tämä esite on osa kuudetta eurooppalaista yhteistyöhanketta – Pk-yritysten tukeminen (ECP6), jonka tarkoituksena on parantaa pk-yritysten kilpailukykyä lisäämällä niiden tietämystä teollis- ja tekijänoikeuksien merkityksestä ja arvosta sekä auttamalla niitä käyttämään näitä oikeuksia tehokkaammin. Hanke toteutetaan yhteistyössä EU:n jäsenvaltioiden teollisoikeuksien keskusvirastojen kanssa ja yhteistyössä käyttäjäjärjestöjen kanssa.

Vaihtoehtoinen riidanratkaisu teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa

business.ideaspowered.eu

*Euroopan unionin teollisoikeuksien verkoston yhteistyöaloite
Eurooppalainen yhteistyöhanke ECP6 – Pk-yritysten tukeminen*

www.euipo.europa.eu

business.ideaspowered.eu